

Různé

Vzpomínka na Markétu Klosovou

9. prosince 2024 zemřela Markéta Klosová, vědecká pracovnice Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku Filosofického ústavu Akademie věd ČR.

Markéta Klosová se narodila 30. května 1958. Na Filozofické fakultě Univerzity J. E. Purkyně (dnešní Masarykově univerzitě) v Brně vystudovala obor český jazyk – latinský jazyk. V roce 1984 na katedře klasických studií brněnské filozofické fakulty složila rigorózní zkoušku a získala titul PhDr. V letech 1983–1985 byla odbornou pracovnící v Oddělení vývoje jazyka v Ústavu pro jazyk český. V roce 1985 se stala odbornou pracovnící Oddělení pro dějiny vzdělávání a studium života a díla J. A. Komenského v Pedagogickém ústavu J. A. Komenského a v roce 1990 v Oddělení pro studium a edici díla J. A. Komenského na Filozofickém ústavu AV ČR. V roce 2013 obhájila na Katedře divadelní vědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy doktorskou dizertaci *Dramatické dílo J. A. Komenského* a získala titul Ph.D. V následujícím roce byla v Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku Filosofického ústavu zařazena na pozici vědecké pracovnice.

Markéta Klosová byla editorkou a překladatelkou latinských textů Ko-

menského. Podílela se na prvním úplném českém překladu Komenského *Obecné porady o nápravě věcí lidských* do češtiny – přeložila část *Pansofie*, nazvanou „Svět materiální“.¹ Následovaly časopisecky publikované překlady dvou Komenského metafyzických textů,² dále „Panegyrik věnovaný Karlu Gustavovi“,³ „Praktický sylogismus“⁴ a knižní edice Komenského raných pansofických

- 1 Komenský, J. A., Svět materiální. S částečným použitím překladu J. Hendricha přel. M. Klosová. In: Komenský, J. A., *Obecná porada o nápravě věcí lidských*. Sv. I. Praha, Academia 1992, s. 395–533.
- 2 Komenský, J. A., První filosofie. Přel. M. Klosová. Poznámky V. Schifferová. *Filosofický časopis*, 40, 1992, č. 1, s. 105–133 (poznámky); Komenský, J. A., Dveře věcí 1643. Přel. M. Klosová. Poznámky zpracovala V. Schifferová. *Studia Comeniana et historica*, 29, 1999, č. 62, s. 211–226.
- 3 Komenský, J. A., Panegyrik věnovaný Karlu Gustavovi. Přel. M. Klosová – M. Bažil. Komentáře M. Kyrálová. In: *Mezi Baltem a Uhraní. Komenský, Jednota bratrská a svět střeoevropského protestantismu. Sborník k počtě Marty Bečkové*. Eds. V. Urbánek – L. Rezníková. Praha, Filosofia 2006, s. 254–280.
- 4 Komenský, J. A., Praktický sylogismus pro celý svět Jana Amose Komenského. Přel. M. Klosová. In: *Querite primum regnum Dei. Sborník k počtě Jany Nechutové*. Eds. A. Pumprová – D. Růžičková – L. Švanda. Brno, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity 2006, s. 571–591.

spisů.⁵ V „Edici Comenius“, jež byla nově založena v nakladatelství Filosofia, publikovala v roce 2024 překlad dvou Komenského divadelních her.⁶ Byla také redaktorkou a spolueditorkou několika svazků kritické edice *Dílo Jana Amose Komenského*. Překladačské aktivity Markéty Klosové se však neomezovaly jen na Komenského. V roce 2016 se podílela na českém vydání spisu Valeriána Magni *O Světle myslí a jeho obraze*,⁷ jehož vydání v jazyce originálu se zúčastnila o 12 let dříve.⁸

Další oblastí jejího zájmu bylo divadlo. Markéta Klosová se na toto téma zaměřila již v době studií. Její diplomová práce byla věnována českému pobělohorskému divadlu, konkrétně piaristickému dramatu. Později svou odbornou pozornost věnovala piaristickým a jezuitským divadelním hrám, avšak nejvíce Komenskému. Na jeho divadelní tvorbu se zaměřila ve své doktorské dizertaci, o tomto tématu publikovala též několik studií a zpracovala je i v podobě monografie.⁹

Markéta byla mou milou kolegyní takřka 40 let. Několikrát jsme se setkaly nad společnou prací, například o Komenského metafyzických textech. Naposledy jsme spolupracovaly při přípravě kritické edice části Komenského *Pansofie*.¹⁰ Byla jsem spolu s Vojtěchem Balíkem autorkou latinských komentářů, též předmluv k *Pansofii* a úvodů k prvním třem pansofickým stupňům – tyto doprovodné části jsou v knize publikovány latinsky, anglicky a česky. Markéta Klosová byla redaktorkou všech těchto textů. Redakce a několikrát korektury tohoto svazku trvaly takřka rok. Opět jsem se mohla přesvědčit o tom, že kolegyně Markéta Klosová ke svému úkolu přistupuje s velkou erudicí, též s pečlivostí a náročností, z níž není ochotna slevit ani ve chvílích, kdy někteří další zúčastnění jsou tou dlouhou, vlekoucí se a piplavou prací již značně uondáni. Vzpomínám si, jak jsem jednu z korektur prováděla v horším letním dni a kdykoli jsem od textu zvedla oči, dívala jsem se na na protější zdi zavěšenou grafiku Jiřího Altmanna, která byla v roce 1965 předlohou plakátu pro divadelní hru *Čekání na Godota*. To můj tehdejší pocit velmi dobře vyjadřovalo. Kritická edice Komenského spisů má totiž velmi, velmi složitá pravidla

5 Komenský, J. A., *Předehra pansofie. Objasnění pansofických pokusů*. Přeložila, komentovala a předmluvu napsala M. Klosová. Praha, Academia 2010.

6 Komenský, J. A., *Diogenes kynik znovu naživu a Patriarcha Abraham*. Předmluvu napsala, komentáře vytvořila a texty z latinských originálů přeložila M. Klosová. Praha, Filosofia 2024. Edice Comenius, sv. 1.

7 Valerián Magni, *O Světle myslí a jeho obraze*. Eds. M. Klosová – T. Nejeschleba – J. Bartoň. Praha, Oikoyemh 2016.

8 Walerian Magni, *De Luce mentium et eius imagine. O swietle umysłów i jego obrazie*. Eds. M. Klosová – J. Bartoň. Warszawa, Instytut Filozofii i Sociologii Polskiej Akademii Nauk 1994, s. 1–52.

9 Klosová, M., *Divadelní svět J. A. Komenského*. Praha, Academia 2016.

10 Komenský, J. A., *De rerum humanarum emendatione consultatio catholica. Část 2 = Pars 2: Pansophia. Část 1 = Pars 1: Praefationes ceteraque Pansophiae praemissa. Mundus possibilis. Mundus archetypus. Mundus angelicus*. Eds. M. Steiner – M. Klosová – V. Balík – M. Králová – M. Kyrálová – L. Řezníková – V. Schifferová – M. Žemla. In: *Dílo Jana Amose Komenského = Johannis Amos Comenii Opera omnia 19/2*. Praha, Academia 2002.

formální úpravy. Korektury jsme dělali několikrát, vždy každý zvlášť a pak jsme při společném sezení všechny ty opravy přenášeli do jednoho společného souboru. Po takovém sezení jsem obvykle chvilku měla dojem, že díky Markétě již chápu, jak mají být označeny citáty latinské, citáty v překladu do angličtiny, citáty v překladu do češtiny, kdy je nutno označit je kurzivou, kdy však nikoli, případně jaký typ uvozovek tu použít atp. Pak ale – zase jsem v tom neměla jasno. Toto se zřejmě ocitlo kdesi za prahem mé vnímavosti. Po takovéto zkušenosti jsem nabyla přesvědčení, že v této sféře se může bezchybně a s jistotou pohybovat jen jediný člověk – paní kolegyně Klosová.

V našem kmeniologickém týmu nám bude Markéta chybět: jako vynikající odbornice, ale i jako výborný člověk. Ač se ona sama nikdy netěšila dobrému zdraví, vždy byla ochotna naslouchat druhým, vyslechnout jejich starosti. Nejednou mi dala dobrou radu týkající se soukromých záležitostí. Byla pro mne jakýmsi příkladem – snad to tak lze říci – morální rozumnosti. Někdy, když jsem stála před závažným rozhodnutím a hrozilo, že opět provedu něco autodestruktivního, snažila jsem se nadcházející katastrofu odvrátit představou: Jak by se asi na mém místě zachovala Markéta? Vždy na ni budu vzpomínat s vděčností za všechno, čím obohatila mou práci i život.

Věra Schifferová

Filosofický ústav Akademie věd ČR, Praha
schifferova@flu.cas.cz